

Šifra kandidata:

Državni izpitni center

M 1 3 1 6 4 1 1 1

SPOMLADANSKI IZPITNI ROK

TEORIJA IN ZGODOVINA DRAME IN GLEDALIŠČE

Izpitna pola

Petek, 7. junij 2013 / 90 minut

Dovoljeno gradivo in pripomočki:

Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik.

Kandidat dobi dva konceptna lista in dva ocenjevalna obrazca.

Priloga z odlomkoma iz dramskih besedil (A in B) je na perforiranem listu, ki ga kandidat pazljivo iztrga.

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začinjajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani in na ocenjevalna obrazca). Svojo šifro vpišite tudi na konceptna lista.

Izpitna pola vsebuje 13 nalog. Število točk, ki jih lahko dosežete, je 80. Za posamezno nalogo je število točk navedeno v izpitni poli.

Rešitve, ki jih pišete z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom, vpišujte **v izpitno polo** v za to predvideni prostor. Pišite čitljivo. Če se zmotite, napisano prečrtajte in rešitev zapišite na novo. Nečitljivi zapisi in nejasni popravki bodo ocenjeni z 0 točkami. Osnutki rešitev, ki jih lahko napišete na konceptna lista, se pri ocenjevanju ne upoštevajo.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 12 strani, od tega 3 prazne.

Odlomek iz dramskega besedila (A)

JERMAN: Veliko jih je med vami, ki so nauka željni – tiste kličemo v svojo družbo; izpregledali bodo ter bodo spoznali, da katekizem ni vse učenosti začetek in konec, da je čas porušiti plotove, ki so jih postavili človeku duhovni in posvetni jerobi. Veliko pa jih je tudi v naši deželi, veliko in preveč, ki bi jim ne pomagalo, če bi Bog poslal nadnje vseh četvero velikih ter dvanajstero malih prerokov.

KMET: Ali nas ni za bebce razglasil?

JERMAN: V tako noč tudi mi ne bomo posvetili; naj sama v sebi zgnije! – O, ne bila bi težka ta vojska zoper neumnost! – duše so žejne, same bi šle k studentu! Ali neumnost ni le neumna, temveč je tudi bogata. Zato so jo sorodniki zaklenili v izbo in so ji rekli: »Nikar ne hodi na cesto, da ne zapraviš svoje neumrljive duše; za pečjo ostani in stradaj, pa boš deležna večnega veselja!« – Uboga neumnost sedi za pečjo in strada, zvesti varuhi njeni pa veseljačijo ter se rede za njene svetle cekine. – Zato je potreba, da razgalimo te varuhe ter jih pokažemo ljudstvu: glej, tvoj pastir!

GLAS: Kam je meril?

DRUG GLAS: Na župnika je meril!

TRETJI GLAS: Pusti župnika na miru!

KOMAR med drugimi v ozadju: Cula je povezana! S to besedo si zoper sebe stokrat podpisal!

JERMAN: Tisti, ki se je oglasil, je med njimi, med nevrednimi varuhi, ki služijo neumnosti in ji ližejo roke; da jedo njen beli kruh ... O, ni on sam – tisoč jih je in sedemdesetkrat sedemkrat tisoč, ki so tako ponižali svojo pamet, da jemljejo vbogajme od nespameti! Svoje spoznanje, božji dar, so prodali za dobro južino, prvenstvo za lečo!

ANKA je bila med durmi stopila na stol za Komarjem in se nasloni na njegovo ramo: Daj, da ga vidim, preroka ... pozdravljen, prerok!

JERMAN: Glejte, človek dandanašnji še svojemu najbližjemu ni zvest, ne bratu, ne prijatelju, in še sebi ni zvest – ne svojemu spoznanju ne svoji naturi ... pa bi zvest bil temu ljudstvu, ki zaupa na oko in na besedo, kakor otrok? Pomislite, pol leta je komaj, komaj od setve do žetve, pa so ljudje, brez števila jih je, zavrgli svojo pamet in vest, kakor škodljivo breme na tej poti do kruha. Tisti, ki so Boga samega zasmehovali, kleče pred njegovimi nevrednimi hlapci; prej kletev, zdaj molitev; beseda pa je votla prej ko slej, zakaj njih srce je prazno. Tako se je zgodilo od setve do žetve. Pa če se vreme nocoj zasukne, bodo preklinjali, ki so še davi molili. Nova resnica je obsenčila svet, izkušen človek mi jo je razložil: hlapčuj, da boš napojen in nasičen, ter nič ne izprašuj, kdo ti je gospodar in kaj ti ukazuje! Hlapci, ki so se radovoljno prodali, pa so bolj goreči od gospodarja samega. Gospodar se prekriža, hlapec moli rožni venec; gospodar moli očenaš, hlapec opravlja devetdnevno. Bolj skrbnih varuhov nima neumnost; noč in dan stoje pred njenimi durmi, da je ne zaloti beseda od zunaj ter ji ne zmoti vernega srca ...

Odlomek iz dramskega besedila (B)

GELA: *(priteče po vasi)* Gospod župnik, gospod župnik, Jerman že govori, čez vero šimfa, a izgleda, da se bojo stepli. *(Župnik posluša. Lojzka stoji pri oknu in trepetaje posluša.)*

MATI: Jezus, Jezus! *(Pije brinjevec in posluša.)*

KALANDROVA: *(teče skozi vas)* Tepejo se, tepejo, Jermana bojo ubili. *(Lojzka in mati krikneta. Hrup in pretep v ozadju, čez čas prinesejo Jermana, ki mu teče kri s čela. Kalander ga vodi v stanovanje, mati hitro leže... Predtem pripravi posodo z vodo. Kalander pripelje Jermana v kuhinjo.)*

JERMAN: Vse je v redu, Kalander.

KALANDER: Čakajte, da vas obrišem. Nič hudega ni!

JERMAN: Hlapci, med njih bi Kristus ne prišel z besedo, prišel bi z bičem.

MATI: Sin, kaj je. So ti kaj naredili?

JERMAN: V redu, mati.

KALANDER: Brez skrbi, gospa!

MATI: Franc, reci, da ne boš več ... Da se ne boš več upiral!

JERMAN: Ne bom, niso vredni, hlapci, za hlapce rojeni!

KALANDER: Sem vam rekel, da ni pravi čas. Boste videli, čez leto ali dve, kako bomo zborovali.

JERMAN: Saj sem ti rekel, da jaz ne bom več zboroval. Dobil sem svojo blamažo! In zdaj me pusti samega, Kalander!

KALANDER: Ne obupaj, gospod. Jaz bom vedno tvoj prijatelj.

JERMAN: Daj mi roko. Srečno.

KALANDER: Tako čudni ste.

JERMAN: Kakor sem rekel. Ta roka bo kovala svet. Daj, da ti jo stisnem! *(Mu stisne roko.)*

KALANDER: Auuu. Vsi mi stiskajo roko, da imam že vso otečeno! Lahko noč. *(Gre.)*

JERMAN: *(sam)* Mati, vse je končano, ali se jezite, name, mati? Blamiral sem se. *(Mati se dela, ko da spi.)* Mati, ne jezite se, le eno besedo mi recite, le enkrat se nasmehnite! Mati, storil sem, kakor je srce ukazalo! *(Lojzka steče iz svojega stanovanja proti Jermanovemu stanovanju.)*

JERMAN: *(vzame iz predala pištolo in si jo nastavi na sence)* Komu bi rekel zbogom? *(Lojzka plane skozi vrata, Jerman skrije revolver v žep.)*

LOJZKA: Franc!

MATI: Franc!

JERMAN: Slišala si, duša, dekle, žena, daj, da naju blagoslovi! *(Se primeta za roke in gresta k materini postelji.)*

1. Dopišite ustrezne podatke za besedili, iz katerih sta odlomka A in B.

	A	B
Dramatik		
Naslov		
Podnaslov		
Avtor in sporočilo mota		
Kraj in leto krstne uprizoritve		
Zgradba		
Vplivi		

(10 točk)

2. Pojasnite glavno dramaturško funkcijo, ki jo ima

2.1. situacija A:

Dogodek, ki jo sproži? _____

Nakazuje ali pogloblja dramski spor? _____

Sledi ji? _____

2.2. situacija B:

Dogodek, ki jo sproži? _____

Nakazuje ali pogloblja dramski spor? _____

Sledi ji? _____

(8 točk)

3. Izberite osrednji dramski lik situacije A ter zapišite

3.1. njegovo ime in vlogo: _____

3.2. kaj hoče/želi v drami: _____

3.3. česa/koga se boji in zakaj: _____

3.4. ali je bil uspešen: _____

(9 točk)

4. Izberite glavnega nasprotnika liku v prejšnji nalogi ter zapišite

4.1. njegovo ime in vlogo: _____

4.2. kaj hoče/želi: _____

4.3. ali je bil uspešen: _____

(6 točk)

5. Primerjajte, kaj mislita izbrana lika (v nalogi 3 in 4) o veri, svobodi in vrednotah.

5.1. O veri

prvi: _____

drugi: _____

5.2. O svobodi

prvi: _____

drugi: _____

5.3. O vrednotah

prvi: _____

drugi: _____

(10 točk)

6. Se Partljičev Jerman in župnik v čem razlikujeta od soimenjakov v Cankarjevih Hlapcih?
(Obkrožite ustrezní odgovor.)

DA NE

Utemeljite odgovor: _____

(3 točke)

7. Izpisanemu primeru označevanja določite vrsto in presodite, ali je v čem problematično.

Jaz bom vedno tvoj prijatelj.

Vrsta: _____

Presoja: _____

(4 točke)

8. Podčrtajte oz. dopišite dramski lik, ki

8.1. je v Cankarjevi drami bistveno drugačen: Jerman – župnik – mati – Kalander.

8.2. se pojavi samo v Partljičevi komediji: _____.

(2 točki)

9. Primerjajte obe besedili in zapišite nekaj razlik/posebnosti v zamisli in oblikovanju (dramaturgiji)

9.1. dramskega prostora: _____

9.2. dramskega časa: _____

9.3. dramskih likov: _____

9.4. dramskega dialoga: _____

(8 točk)

10. Z veliko črko A – B označite trditev, ki bolj velja za besedilo A ali B.

10.1. ____ Dramatik uporabi zaporedno monotopičnost.

10.2. ____ Dramatik uporabi vzporedno heterotopičnost.

(2 točki)

11. Obkrožite ustrezno možnost in svoj odgovor utemeljite.

11.1. Cankarjev Jerman pravi: "Zato je potreba, da razgalimo te varuhe ter jih pokažemo ljudstvu: glej, tvoj pastir!" Je res to vse, kar hoče?

DA NE

Partljičev Jerman pravi: "Mati, storil sem, kakor je srce ukazalo!" Je res ravnal samo v skladu s svojim srcem?

DA NE

11.2. Primerjalno utemeljite svoji izbiri:

(6 točk)

12. Dopolnite.

12.1. Dramski dialog _____

(2)

12.2. Dramski lik igralec _____

(2)

12.3. Da bi navedena odlomka postala del gledališke uprizoritve, ju je treba

(2)
(6 točk)

13. Izberite eno od dramskih besedil A ali B (obkrožite ustrezno) in na kratko opišite

13.1. aktualni poudarek v vaši uprizoritvi izbrane situacije:

13.2. scenografsko zamisel izbrane situacije:

(6 točk)

Prazna stran

Prazna stran

Prazna stran